

MODERNİZM VE YÜKSEK ÖĞRETİM (1)

Üniversiteler ve belli bir dereceye kadar da diğer yüksek öğrenim enstitüleri doğaları gereği uluslar arası karakterdedir. Öğrenci ve personel değişimleri, araştırma, işbirliği ve bilgi paylaşımı ve bilginin bizzat evrensel oluşu bu uluslararası niteliğe katkıda bulunmaktadır. Enformasyon ve iletişim teknolojilerindeki yeni gelişmeler, bölgesel ekonomik ve siyasi blokların oluşmasına yol açmış, ülkeler ve halkların birbirlerine bağımlılığını ve karşılıklı dayanışmasını büyük ölçüde artırmıştır. Bu çerçevede halklar arasındaki kültürel algı ve anlayışlar, saygınlık ve tolerans gibi temel nitelikler ön plana çıkarken, bu tür niteliklerin gelişimini beslemeye yardımcı olmak üzere yüksek öğretimin uluslararasılaştırılması (internationality) için yapılan çağrı ve çabalar daha da önemli ve anlamlı bir hale gelmiştir.

Amerika Birleşik Devletlerinin 1970'lerde doruğuna çıkan ekonomik rekabet gücü, yine bu yıllarda üniversite eğitiminin uluslararasılaştırılması için temel bir itici güçtü. Bugün gelişmekte olan ülkelerdeki bireyler ve halkların birbirleri ile ve dünya genelindeki bireyler ve halklarla iletişim içine girdikçe yüzleştikleri konular ve zorluklar aslında paylaşılan ortak konular ve sorunlardır. Bu makalede, yüksek ölçüde birbirine bağımlı hale gelen ve birbirlerinin farkında olanların yaşadığı bir dünya için geleceğin liderlerini ve vatandaşlarını hazırlamak bağlamında yüksek öğretimin uluslararasılaştırılmasını besleyen ortam tartışılmaktadır.

Yüksek Öğretim ve Uluslararasılaştırma Kavramı

Lise sonrası enstitülerde uygulanan eğitim, öğrenim, ve bilimsel araştırmalar yüksek öğrenimin merkezini teşkil etmektedir. Bununla ilgili faaliyetler, yerel, ulusal ve uluslararası seviyelerdeki toplulukların kültürel yaşama ve iş dünyasına katılımlarını içermektedir. Yüksek öğrenim hedefleri genel olarak bireylerin ve toplumun ihtiyaçlarına dönüktür ve gelişimlerine verimli katkılarda bulunacak donanımlar kazandırılmış olan bireylerin yetiştirilmesi yüksek öğrenimin temellerindedir.

Bu tür amaçlara en etkili biçimde eğitimin uluslararasılaştırılması aracılığı ile ulaşılabilir ve böylece bireyin ve toplumun ihtiyaçlarına hitap eden daha donanımlı insan gücünün bireye ve topluma diğer şekil, yol ve yöntemlerden daha kısa sürede tesir etmesi sağlanabilir. Uluslararasılaş(tır)ma kavramını, uluslararası dünya algısını üniversitelerin öğretim, eğitim, araştırma ve hizmet fonksiyonlarına entegre etme süreci olarak tanımlamak gerekir. Bu süreç, akademik ve profesyonel aktiviteleri, kurumsal politikaları, stratejileri ve süreçleri içeren bir yelpazedir. Gelişmekte olan ülkelerde, toplumun gelişimine katkı verecekolan yüksek öğretimin ana sağlayıcıları üniversiteler ve yüksek öğretim okullarıdır.

Dünya çapında birçok ülkede ileri eğitim okulları, profesyonel kuruluşlar, firmalar ve özel eğitim organizasyonları gibi kuruluşlar da yüksek öğretime eşdeğer seviyelerde eğitim ve öğretim olanağı sunmaktadır. Uluslararasılaş(tır)ma sürecini etkileyen birçok faktör bulunmakta olup, hedeflenecek anahtar alanlar aşağıda tartışılmıştır.

Öğrenci ve Kadro Hareketliliği

Yüksek öğrenim kurumlarındaki, mali işler, insan kaynakları, öğrenci işleri ve benzer departmanların idarecileri de dahil olmak üzere, kadro personeli, öğretim üyesi ve öğrenci değişimi herkese birbirlerinin enstitülerinde programların kalitesini ve uygunluğunu ve de etkili idareyi öğrenme ve bunlara erişme fırsatı sunar. Bu tür ilişkiler ve bilgiler sayesinde gelişmekte olan enstitüler kendilerini ihtiyaçları doğrultusunda dönüştürmekte ve yüksek öğretim şartlarında bir takım tekdüzeliği teşvik etmeye yardımcı olmaktadır. Buradaki tekdüzelik birlikte gelişim ve kalitenin artışı için verilmiştir. Öyleyse, gelişmekte olan ülkelerin üniversiteleri ve ikinci, üçüncü enstitülerinin, kendi ülkeleri dışından öğrenci kabulü için uygulayacakları kriterler konusunda onlara uygun yol ve yöntem konusunda belirli protokollar çerçevesinde destek vermek zorunluluğu vardır. Bu süreç, üniversiteye giriş koşullarının standartlaştırılması aracılığı ile başlatılabilir ve geliştirilebilir. Akademik hayatın en önemli öğelerinden öğretim üyeleri ve öğrenciler gibi bu iki grubun da destek faaliyetlerini yürüten kadro personelinin hareketliliği ve bunu başarmayı sağlayacak protokoller yapılması da önem kazanmaktadır. Belirlenmiş ülkelere konularında uzmanlaşmış profesyonellerin kullanımının artırılmasını içeren mekanizmaların kurulması başarıyı arttırıcı etkenlerden sayılmalıdır. Kuşkusuz başarılı bir öğretim üyesi, öğrenci ve kadro hareketliliğine ulaşmak için devletler, özel sektör ve yüksek öğretim kurumları arasında koordine edilmiş işbirlikleri gerekmektedir.

Programlar ve Programların Aktarımı

Akademik programlar çoğunlukla belirli ülkelerin kendilerine özgü gereksinimlerini karşılayacak şekilde geliştirilmiştir. Bu tür programlar genellikle ulusal bir niteliğe sahiptir ve bunlar kendi ortamları dışında rekabet edemez veya kolaylıkla adapte edilemezler. Ancak, bölgesel ekonomik ve siyasi blokların oluşumu, programların uluslararasılaş(tırıl)masına dair gerekliliği de beraberinde getirmiştir. Bu olgu küreselleşmeyle birlikte çapını ve yayılma hızını da iyice arttırmıştır. Böylece örneğin Avrupa'daki bir takım üniversiteler İngiliz veya Kuzey Amerika eğitim sistemi ile özdeşleşmiş olan lisans ve yüksek lisans programlarını bu yeni yapılarca izin vererek geliştirmiştir. Yapısal alanda yaşanan bu değişim giriş şartlarının standartlaştırılmasını, ders kredilerinin kolaylıkla aktarılmasını ve pürüzsüz bir hareketliliği ve işgücü teminini sağlayacaktır. Benzer şekilde, gelişmekte olan ülkelerdeki akademik ve

profesyonel programların uyumlaştırılması da, program ve enstitülerin akreditasyonunu kolaylaştıracaktır. Öyleyse belirli ders ve program müfredatlarının uluslararası özelliklere sahip olup, bölgesel, küresel ve karşılaştırılmalı perspektifler sunması arzu edilmelidir.

Müfredat içeriklerinin aktarılması sorunu da geliştirilmeleri kadar önemlidir. Oldukça nitelikli bir kadronun cezbedilmesi ve muhafaza edilmesi bu tür bir aktarım için vazgeçilmez bir koşuldur. Bir yandan ulusal çıkarları korurken, öte yandan öğretim kadrosunun işe alım süreci, fakültenin uzmanlık ve dünya çapında hareketliliğini sağlamaya uluslararası düzeyde yeterli olacak paketlerle rekabetçi bir ortamda gerçekleştirilmelidir. Böylesi bir kadronun, öğretim görevlisinin kontratı yenilemeden makamında kalma hakkına dair düzenlemeler veya uzun dönemli sözleşme fırsatları, daha rahat vize veya çalışma izni şartları ve yerel olmayan kimliklerine dair gösterilecek tolerans aracılığı ile kendilerini güvende hissetmeleri sağlanmalıdır. Kalifiye bir yabancı kadro, eğitim ve öğrenim materyallerinin yerel üretimine uluslararası bir nitelik ve kültürel öğeler katabilir ve dolayısıyla yükseköğretim masraflarını da kısmen azaltabilir. Laboratuvarlar, bilgi merkezleri, eğitim merkezleri öğrencilerin bilgiye ulaşmalarını sağlayacak internet erişimi gibi fiziksel alt yapıların oluşturulması için ulusal devletlerin, özel sektör ve uluslararası kuruluşların da desteğini almak düşünülmelidir ve bu gereklidir.

Gelişmekte olan ülke üniversiteleri arasında kurulmuş bağlantılar hali hazırda hem genç hem de köklü enstitülerde araştırma ve kadro gelişimi için fazlaca ihtiyaç duyulan kapasiteyi temin etmiştir. Bu tür bağlantılar genellikle yurt dışındaki eğitimler, misafir profesörler ve yüksek lisans öğrencilerinin ortak süper vizyonu için verilen burslar ile ilgili anlaşmaları içermekte olup, çoğunlukla gelişmiş ülkelerin donör kurumları aracılığı ile desteklenmiştir. Son zamanlarda pek çok üniversitede gerçekleştirilen araştırmalar donör fonlu ağlar aracılığı ile yürütülmekte ve koordine edilmektedir.